

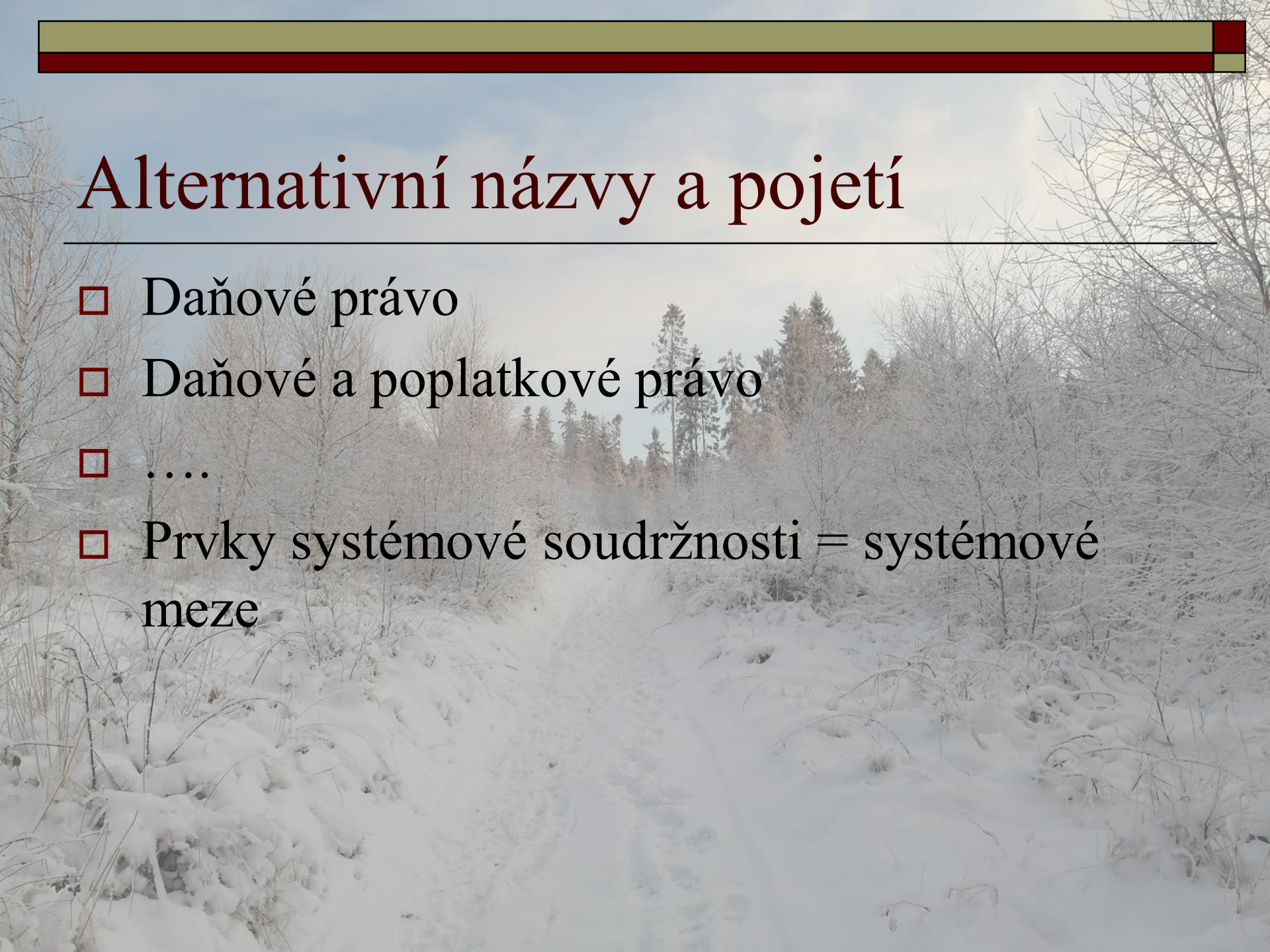
The background of the slide is a photograph of a winter forest. A path is visible, covered in snow and with some footprints. The trees are mostly bare, with some evergreens in the distance. The sky is overcast. The entire image is framed by a decorative border consisting of a dark red line and a light green bar at the top right.

Úvod do berního práva

Mrk.©MMXVI

Alternativní názvy a pojetí

- ❑ Daňové právo
 - ❑ Daňové a poplatkové právo
 - ❑
 - ❑ Prvky systémové soudržnosti = systémové meze
-

Předmět regulace

- Chování ve společenských vztazích prostřednictvím kterých se zajišťuje příjem veřejného rozpočtu ve formě daně *sensu largo* nebo se snižuje příjem veřejného rozpočtu ve formě (daňové) vratky.
- Daň = *obligatio ex lege* – obligační daňový vztah – *dluh sui generis*

Metoda regulace

- **Metoda:** veřejnoprávní; konglomerát **administrativně právní metody**, **metody autoaplikace**: a) **zákonná delegace** vyměření a inkasa (části správy) na určitý okruh subjektů na základě jejich daňového statutu (*potentior persona*), b) **obligační metoda** a koexistence se vztahy, jež jsou předmětem regulace jiných právních odvětví; 2 etapy realizace.
- **Jedinečný účel:** fiskální

Systemová soudržnost

- ❑ **Systemová charakteristika:** emancipující se subsystém fiskální části finančního práva zajišťující příjmovou stránku veřejných peněžních fondů. **Inkorporované subodvětví (CZ) X kodifikační tendence (PL)**
- ❑ Vazba k rozpočtovému právu, celnímu právu, právní regulaci veřejného pojištění...
- ❑ Vazba k soukromoprávním odvětvím – podmět, předmět, podmínky existence ...

Ještě k předmětu

- ❑ „Berně“ – s výhradami daň *sensu largo*
- ❑ Berně jsou si konstrukčně vzájemně podobné
- ❑ meritorně si však podobné nejsou (dvojí zdanění vnitrostátní) x legální definice daně
- ❑ Každá „daň“ představuje individuální neopakovatelnou právní konstrukci – objektivní i subjektivní

„Daň“ jako předmět správy daní

- ❑ Peněžité plnění
- ❑ Zákonem označené za **daň, clo nebo poplatek**
- ❑ Jiné peněžité plnění spravované **podle DŘ**
- ❑ Peněžité plnění z **dělené správy**
- ❑ Rovněž: daňový odpočet, daňová ztráta, jiný způsob zdanění, příslušenství daně (úroky, penále, pokuty, náklady řízení).

System berního práva

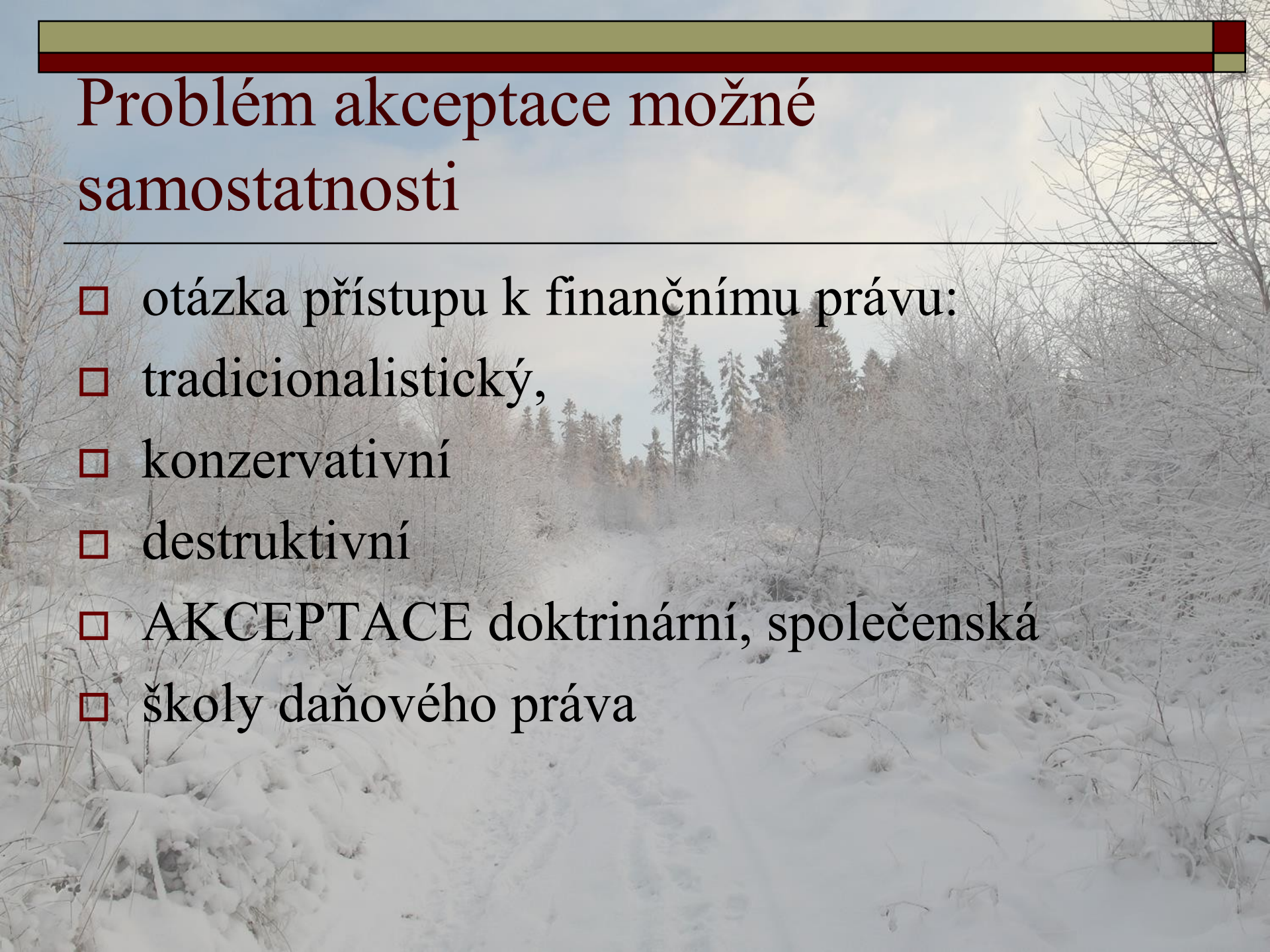
- ❑ systém berního práva ≠ systém daní
 - ❑ Berní právo hmotné
 - ❑ Berní právo procesní (berní právo formální)
 - ❑ Berní právo správní (organizační)
 - ❑ Berní právo trestní
-
- ❑ Obecná část
 - ❑ Zvláštní část
 - ❑ Právo přímých daní x právo nepřímých daní ...

Vymezení berního práva

- ❑ Meritorní vymezení: specifický předmět, stavba normy, rysy jimi regulovaných vztahů, metoda, účel regulace
- ❑ Legislativní vymezení: nachází se ve specifických právních aktech,
- ❑ Specifické zásady interpretace vypracované doktrínou a judikaturou
- ❑ Vymezení ve sféře aplikace: speciální orgány, speciální aplikační proces, speciální profese a organizace

Problém akceptace možné samostatnosti

- ❑ otázka přístupu k finančnímu právu:
 - ❑ tradicionalistický,
 - ❑ konzervativní
 - ❑ destruktivní
 - ❑ AKCEPTACE doktrinární, společenská
 - ❑ školy daňového práva
-

Prameny berního práva

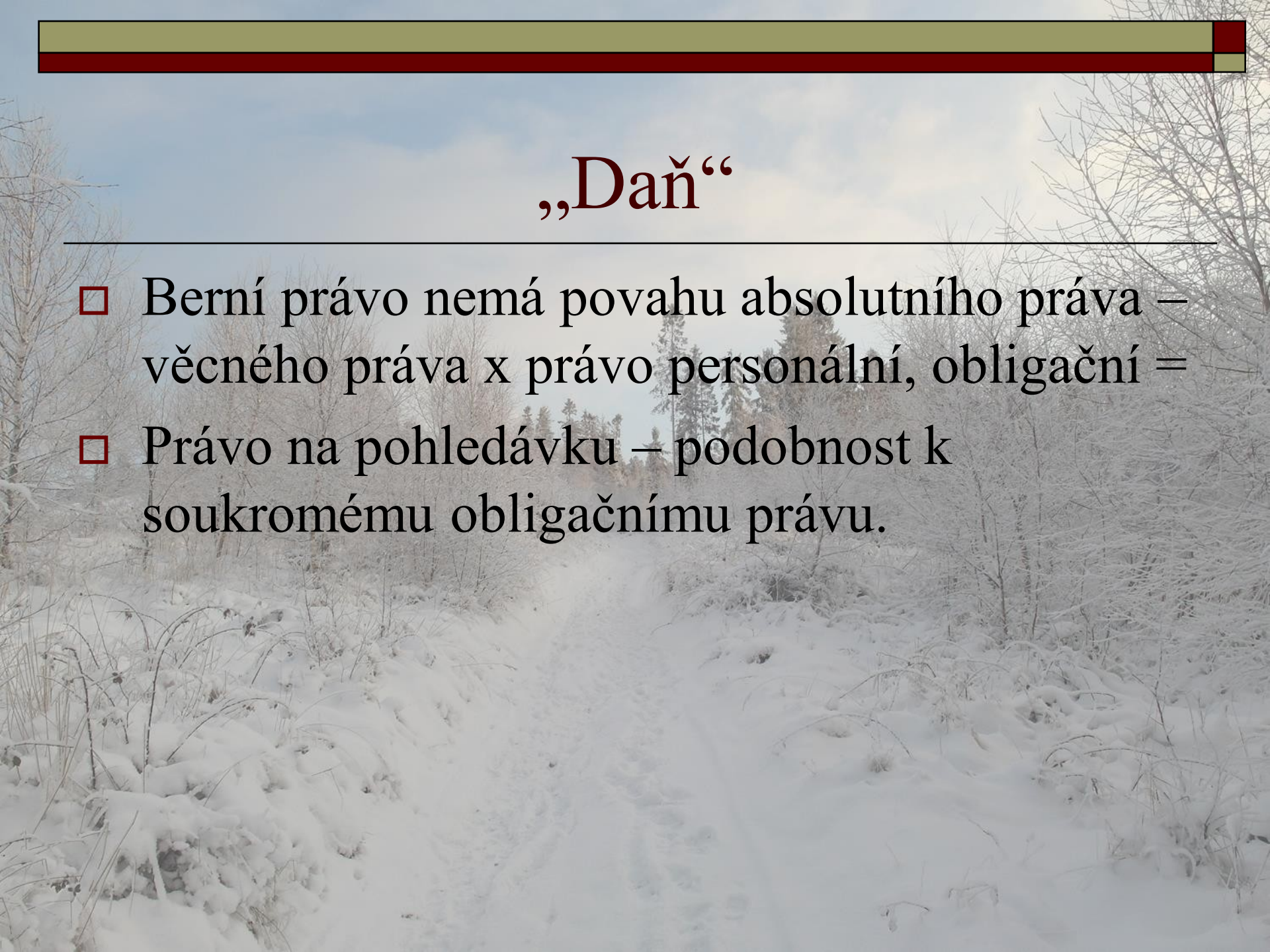
- ❑ Ústavní pořádek ČR
- ❑ Právo EU
- ❑ Smlouvy o zamezení dvojího zdanění aj.
- ❑ Daňové zákony, daňové předpisy
- ❑ Základní princip demokratického právního státu: NULLUM TRIBUTTUM SINE LEGE = *žádná daň bez zákona*
- ❑ Lokální normativní správní akty
- ❑ Schopnost regulovat a spravovat daně – a) znak suverenity státu a b) měřítko fiskální autonomie veřejné samosprávy / srovnej čl. 9 Evropské charty místní samosprávy/

Pramenem berního práva nejsou

- ❑ Judikatura správního soudnictví
- ❑ Interpretace daňové správy včetně „závazného posouzení“
- ❑ Pokyny a instrukce Ministerstva financí, Generálního finančního ředitelství, Generálního ředitelství cel

„Daň“

- ❑ Berní právo nemá povahu absolutního práva – věcného práva x právo personální, obligační =
 - ❑ Právo na pohledávku – podobnost k soukromému obligačnímu právu.
-

Rozdíly veřejnoprávní a soukromoprávní obligace

1. Právní důvod – **obligatio ex lege**
2. **Causa dominans et finalis** = úhrada veřejných výdajů
3. **Aktivní subjekt** – stát, obec / věřitel
4. **Pohledávka státu – veřejnoprávní pohledávka** (ÚSC – přenesená působnost)
5. Obsah závazku
6. Absence ekvivalentního protiplnění
7. Absolutní obligace
8. Právní postavení věřitele a dlužníka

Obecné zásady berního práva

Nykiel - Brzeziński

- ❑ Zásada řešení pochybnosti: *V pochybnosti ve prospěch poplatníka = zákaz řešení pochybnosti v neprospěch poplatníka*
- ❑ Zásada omezeného aplikování analogie při interpretaci berního práva
- ❑ Zásada zachování vazby práv a povinností k zdaňovacímu období – časová integrita daně
- ❑ Zákaz retroaktivity
- ❑ Zásada respektování institutů jiných oborů/odvětví práva

Skupiny zásad

- ❑ Základní zásady daňového systému
- ❑ Základní zásady berního práva
- ❑ Zásady tvorby berního práva
- ❑ Zásady ochrany lidských a občanských práv v oblasti berního práva
- ❑ Zásady správy daní

Soustava daní *sensu stricto* v ČR

- ❑ Daň z příjmů fyzických osob
- ❑ Daň z příjmů právnických osob
- ❑ Daň z nemovitých věcí
- ❑ Daň silniční
- ❑ Daň z nabytí nemovitých věcí
- ❑ Daň z přidané hodnoty
- ❑ Daně spotřební
- ❑ Daně energetické
- ❑ *Daň z hazardních her (2017)*

Poplatky

- Soudní
 - Správní
 - Místní
 - jiné
-
- A photograph of a snowy forest path. The path is covered in a thick layer of snow, with some footprints visible. The trees on either side are mostly bare, with some evergreens in the background. The sky is overcast and grey.

Platební povinnost z dělené správy

Rozhodování
s platební povinností

Rozhodnutí

Nabytí právní moci

= změna režimu (SŘ → DŘ)

„DAŇ“

A winter landscape with a snow-covered path leading through a forest of bare trees and evergreens. The sky is overcast. The image is framed by a decorative border with green, red, and white segments at the top and a red border on the left and bottom.

Berní právo hmotné

System berního práva -

- ❑ Připomenutí 3 základních segmentů BP
- ❑ Hmotněprávní povinnosti a oprávnění
- ❑ Daňové procesy
- ❑ Struktura a kompetence subjektů aplikujících berní právo (orgány veřejné správy, soudy, daňové subjekty)

Hmotné právo

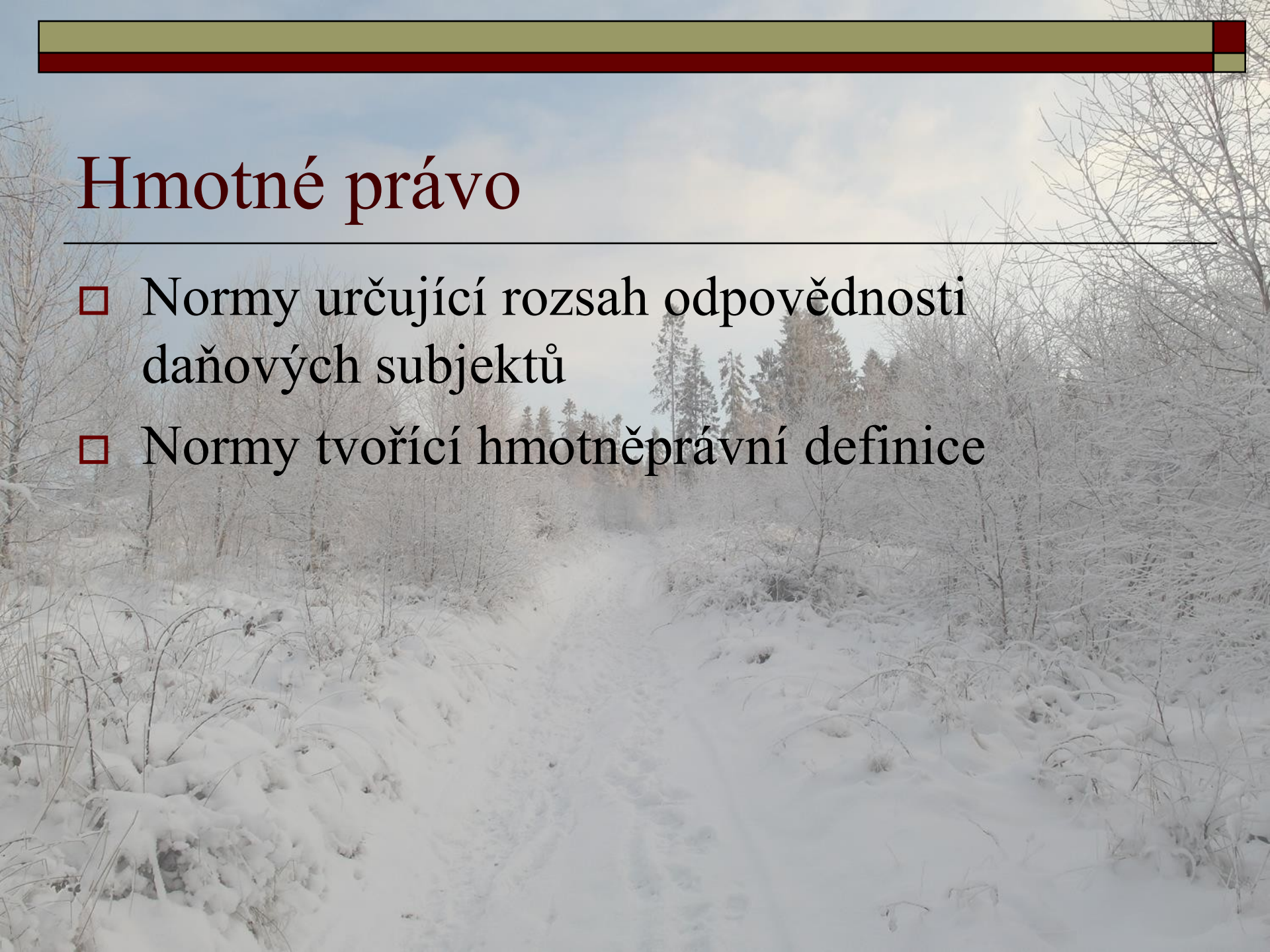
- ❑ **Normy daňového břemene:**
- ❑ Konstrukční prvky daně
- ❑ Obecné normy k primárnímu nalezení daně
- ❑ Obecné normy k revizi správnosti provedené autoaplikace

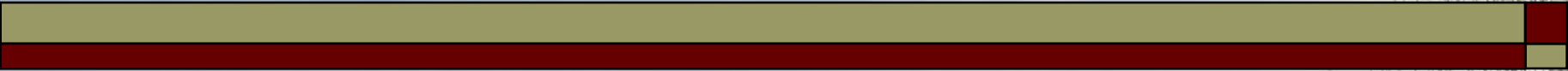
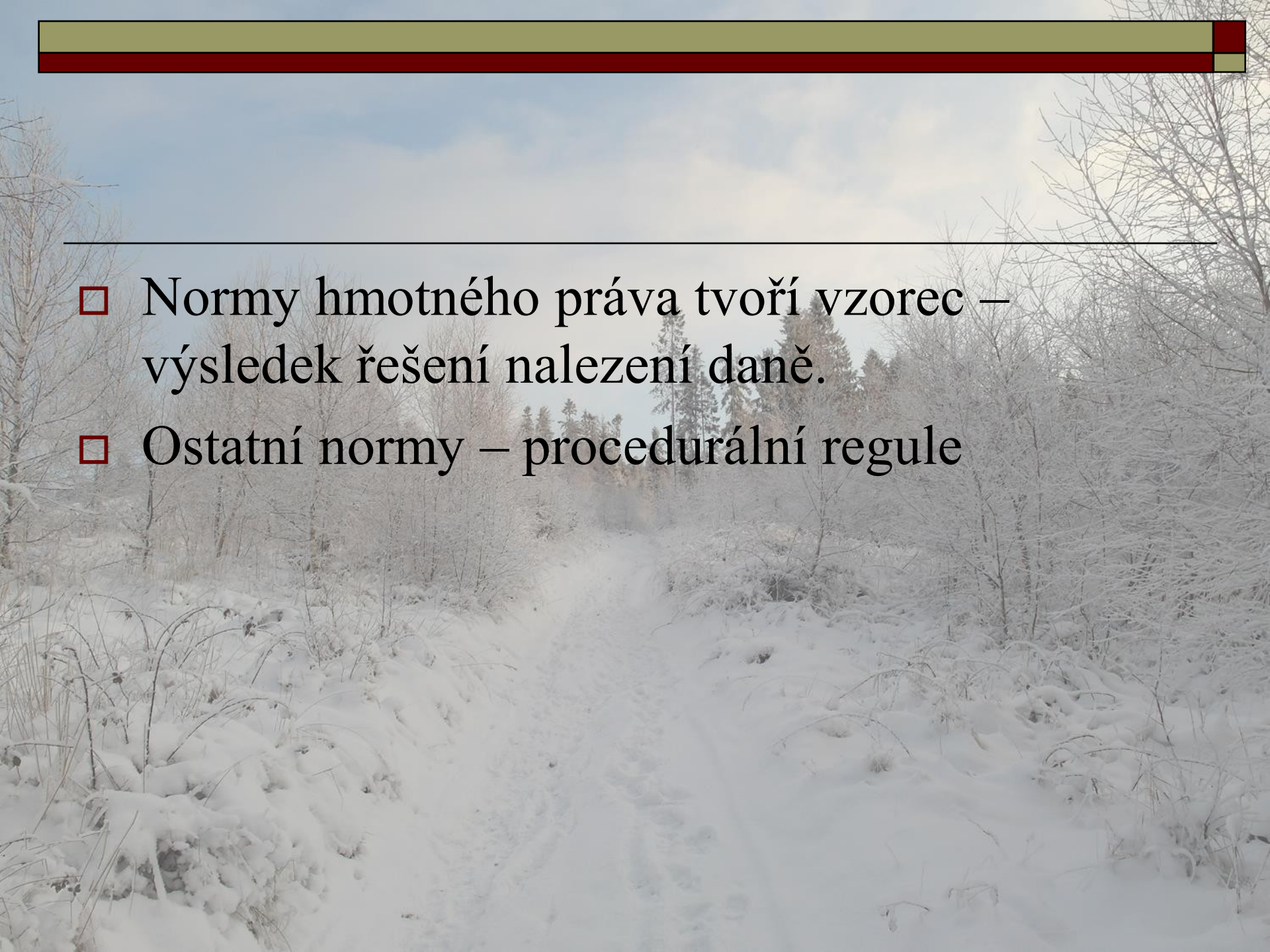
Hmotné právo

- ❑ Normy, které upravují vzorce daňového základu pro mimořádné stanovení daně:
- ❑ Pomůcky
- ❑ Paušál
- ❑ Dohoda o základu daně
- ❑ Odhady, tržní cena atd.

Hmotné právo

- ❑ Normy určující rozsah odpovědnosti daňových subjektů
 - ❑ Normy tvořící hmotněprávní definice
-

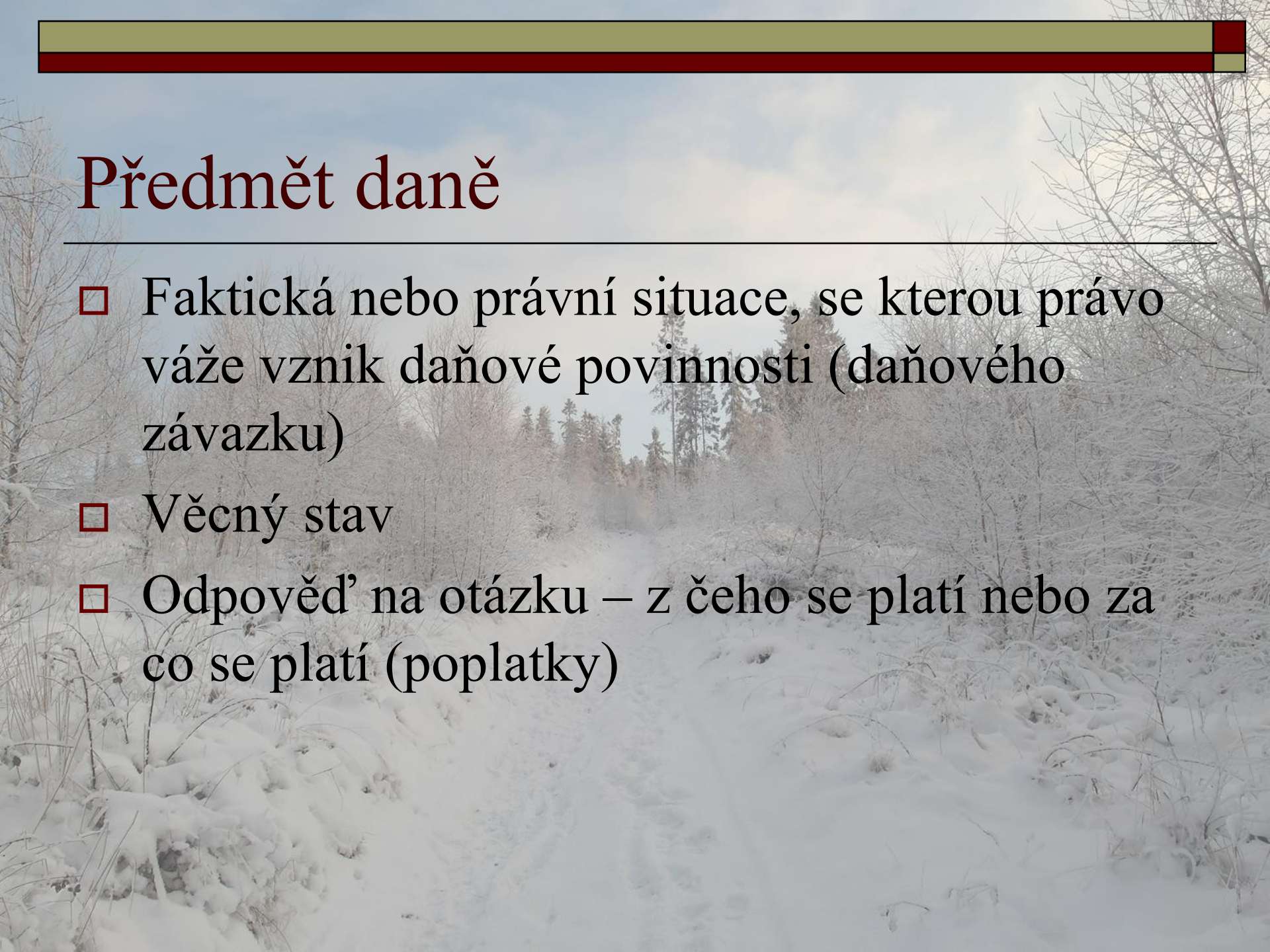
-
-
- ❑ Normy hmotného práva tvoří vzorec – výsledek řešení nalezení daně.
 - ❑ Ostatní normy – procedurální regule
-

Konstrukční prvky daně *sensu largo*

- ❑ Předmět (objekt) daně – objektivní stránka daně
- ❑ Daňový subjekt – subjektivní stránka daně
- ❑ Tributní/kauzální nexus
- ❑ Základ daně
- ❑ Sazba
- ❑ Korekční prvky základu
- ❑ Korekční prvky sazby
- ❑ Podmínky daňového tvrzení
- ❑ Správce daně
- ❑ Inkasní podmínky
- ❑ Rozpočtové určení výnosu daně

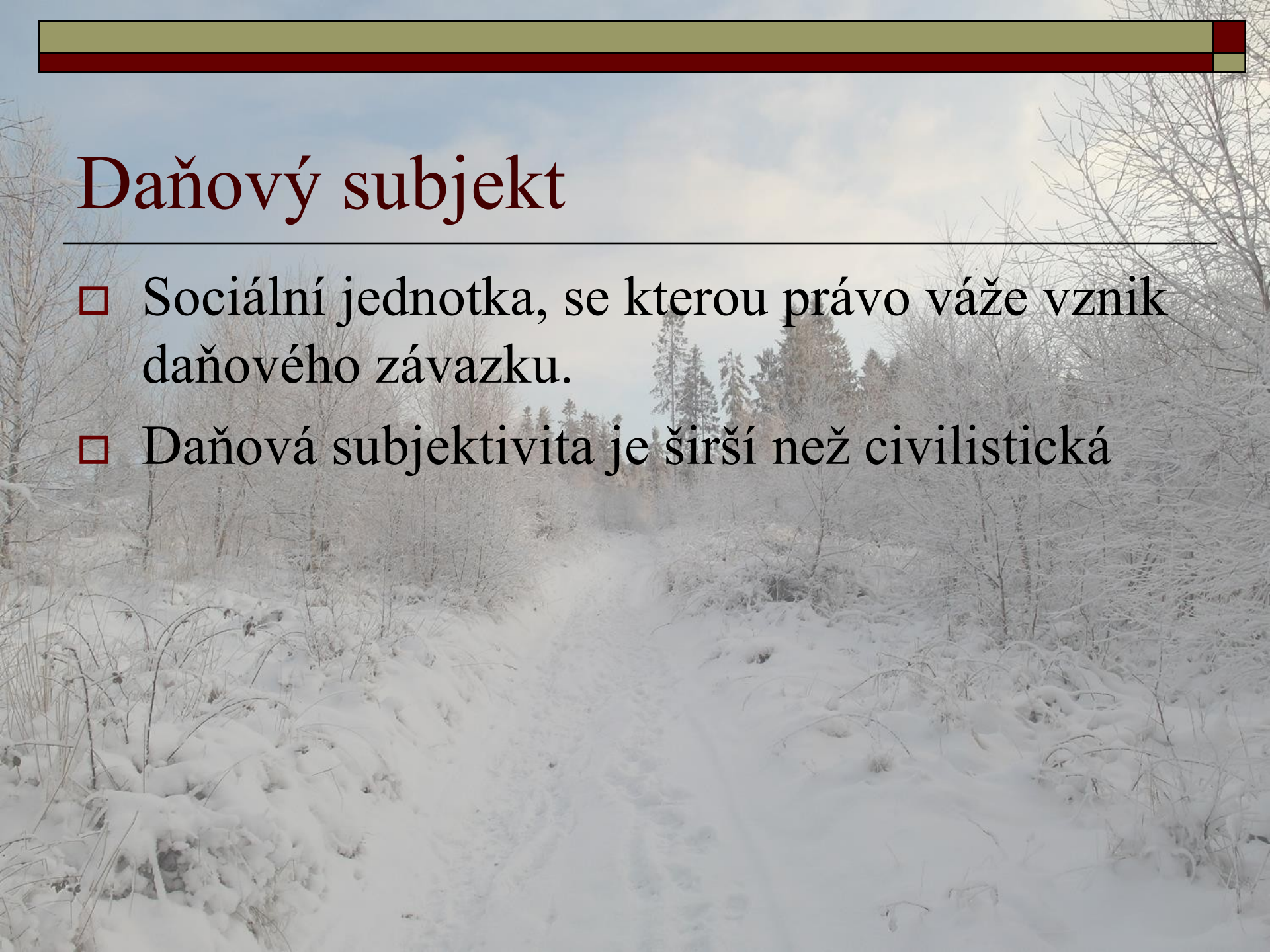

Předmět daně

- ❑ Faktická nebo právní situace, se kterou právo váže vznik daňové povinnosti (daňového závazku)
 - ❑ Věcný stav
 - ❑ Odpověď na otázku – z čeho se platí nebo za co se platí (poplatky)
-

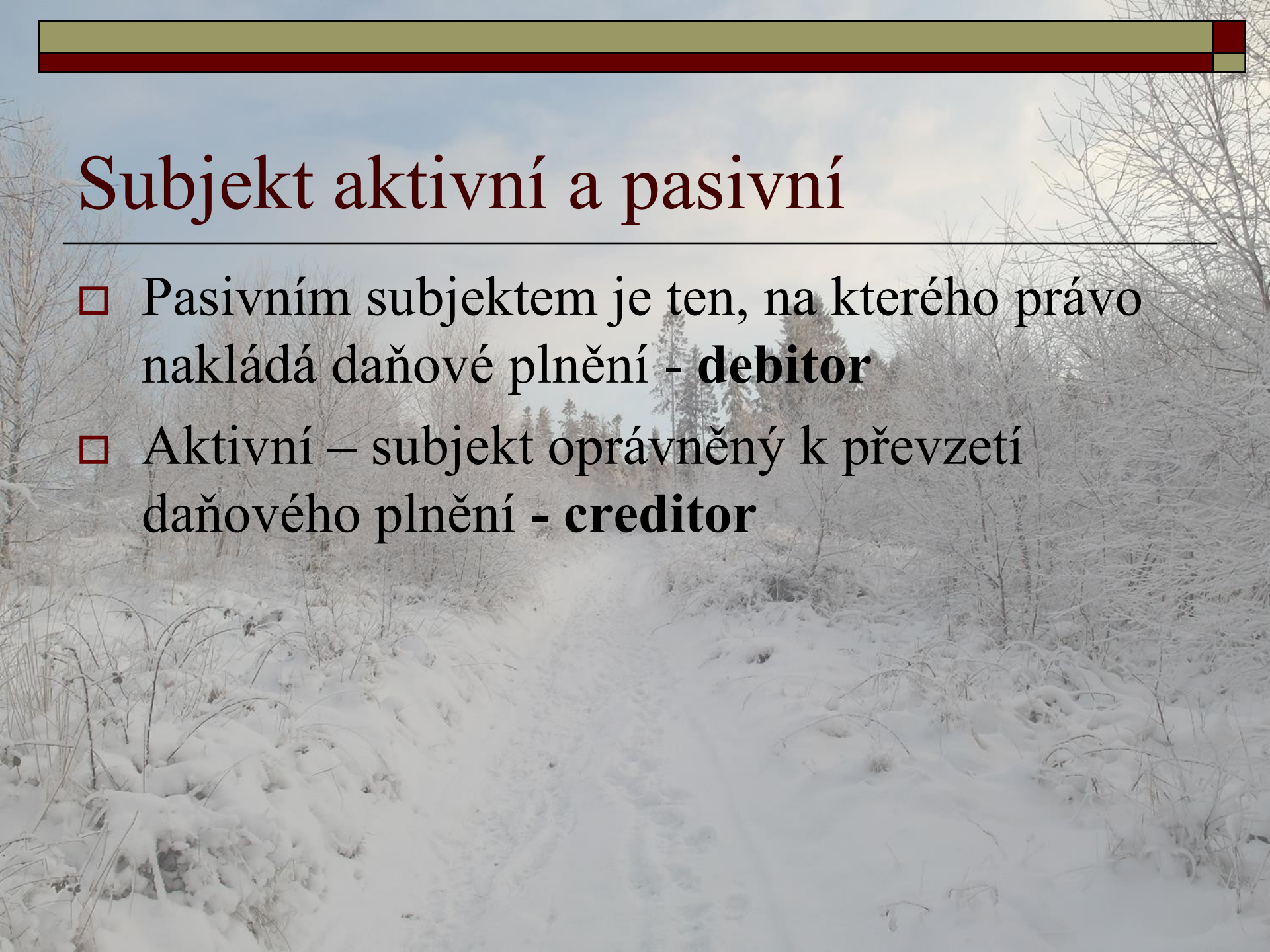

Daňový subjekt

- ❑ Sociální jednotka, se kterou právo váže vznik daňového závazku.
 - ❑ Daňová subjektivita je širší než civilistická
-

Subjekt aktivní a pasivní

- ❑ Pasivním subjektem je ten, na kterého právo nakládá daňové plnění - **debitor**
 - ❑ Aktivní – subjekt oprávněný k převzetí daňového plnění - **creditor**
-

Subjekt formální a materiální

- ❑ **Formální** – na který právo nakládá daň, ale nenese materiální břemeno daně
 - ❑ **Materiální** – nositel daňového břemene
-

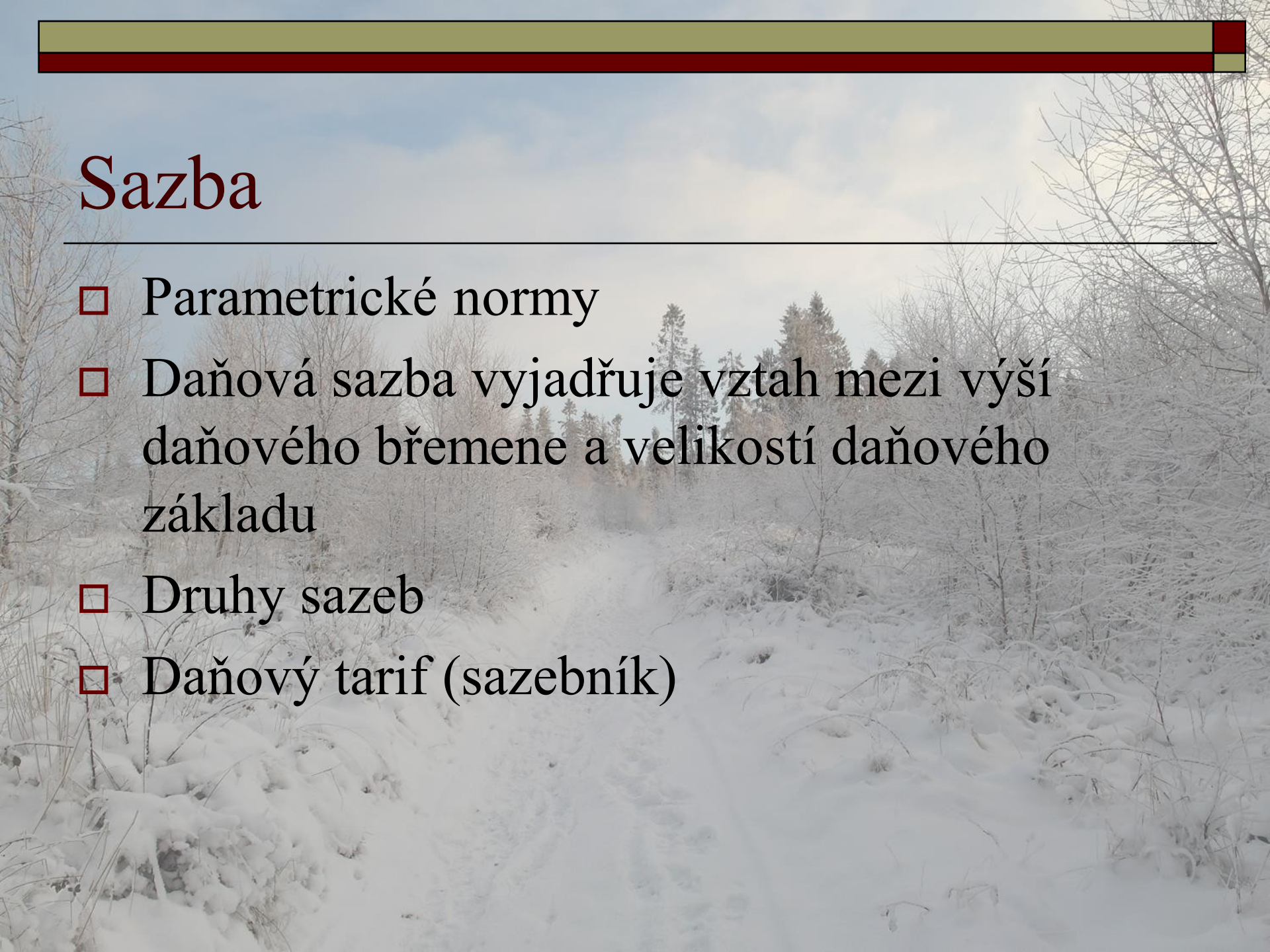

Základ

- ❑ Parametrické normy
 - ❑ Určení velikosti konkrétního předmětu daně
-

Sazba

- ❑ Parametrické normy
 - ❑ Daňová sazba vyjadřuje vztah mezi výší daňového břemene a velikostí daňového základu
 - ❑ Druhy sazeb
 - ❑ Daňový tarif (sazebník)
-

LEGES AB OMNIBUS INTELLEGI DEBENT

Úvod do berněprávní interpretace

Výklad x Interpretace

- ❑ Promiskuitní použití
- ❑ Výklad \neq interpretace (vnímání textu adresátem)
- ❑ Výklad je širší pojem než interpretace
- ❑ Výklad zahrnuje nejen interpretaci textu, ale i vyvození logických konsekvencí z interpretovaných norem
- ❑ Pragmatický výklad – činnost interpretatora podle příslušných regulí směřující k určení obsahu právní normy
- ❑ Apragmatický výklad – dopady výkladu

Interpretace berního práva

- Užití autoaplikace v metodě právní regulace berního práva vyžaduje patřičnou míru schopnosti adresátů berněprávních norem pochopit, jaké chování je v intencích vůle zákonodárce. Vzor chování by měl být jasný z právního textu, není-li tomu tak, pak je nutné přistoupit k procesu interpretace.
- Ovlivnění interpretace při autoaplikaci:
 - a) Judikatura
 - b) Správní metodika
 - c) Berní dogmatika
 - d) Berní metodologie
 - e) Berní didaktika
 - f) Správní editace – závazné posouzení správcem daně
 - g) Právní a ekonomické vědomí, subjektivní orientace v objektu zdanění
 - h) Jazyková (jazykovědná) schopnost adresáta.

Exegetická (výkladová) schopnost

- ❑ Jazyková kompetence
- ❑ Znalost konstrukčních pravidel právních aktů a právních norem
- ❑ Znalost pravidel eliminace nejasnosti výrazů v právních textech
- ❑ Znalost vazeb odvětví a pravidel použití norem z jiných předpisů (Orientace v rámci vnitřní a vnější systémové charakteristiky berního práva)

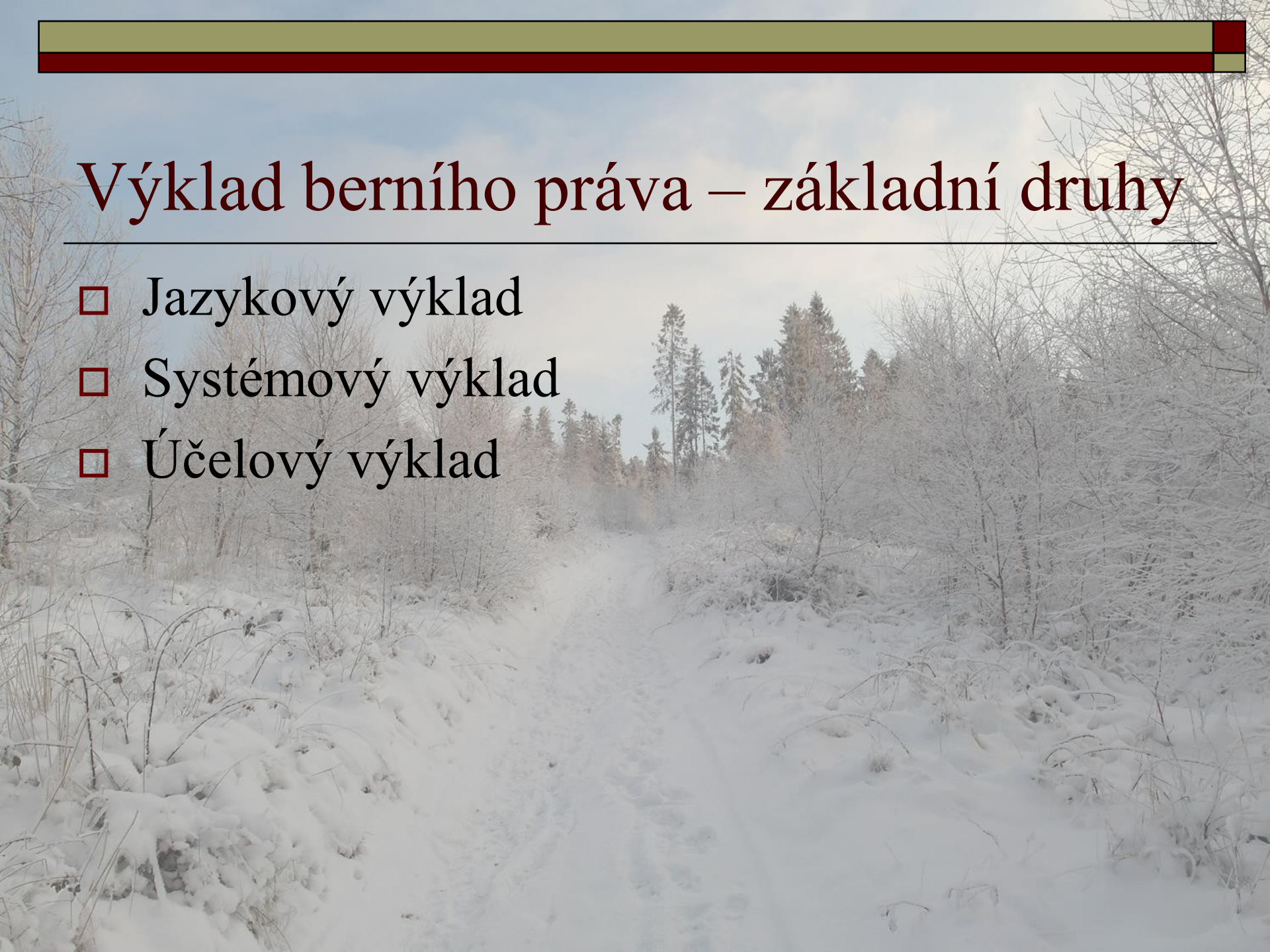
Pozn.: Neznalost zákona neomlouvá. Omlouvá exegetická neschopnost? X Předpokládaná zákonodárcem schopnost -- editace

Editační proces

- ❑ Editační povinnost
- ❑ Všeobecná editační povinnost (PL)
- ❑ Kvalifikovaná editační povinnost (CZ)
- ❑ § 132 a násl. DŘ – ZDPH, ZDP:
- ❑ § 47a ZDPH – správnost zařazení zdanitelného plnění do sazby DPH
-
- ❑ § 24a ZDP – posouzení způsobu rozdělení výdajů/nákladů, které nelze přiřadit pouze ke zdanitelným příjmům
- ❑ § 24b – poměr výdajů/nákladů spojených s provozem nemovitosti k různým účelům
- ❑ § 33a – technické zhodnocení nemovitosti
- ❑ § 34a – výdaje/náklady vynaložené při realizaci projektů výzkumu a vývoje
- ❑ § 38na – uplatnitelnost daňové ztráty jako odpočitatelné položky od základu daně
- ❑ § 38nc – sjednání ceny mezi spojenými osobami

Výklad berního práva – základní druhy

- ❑ Jazykový výklad
 - ❑ Systémový výklad
 - ❑ Účelový výklad
-

Jazykový výklad

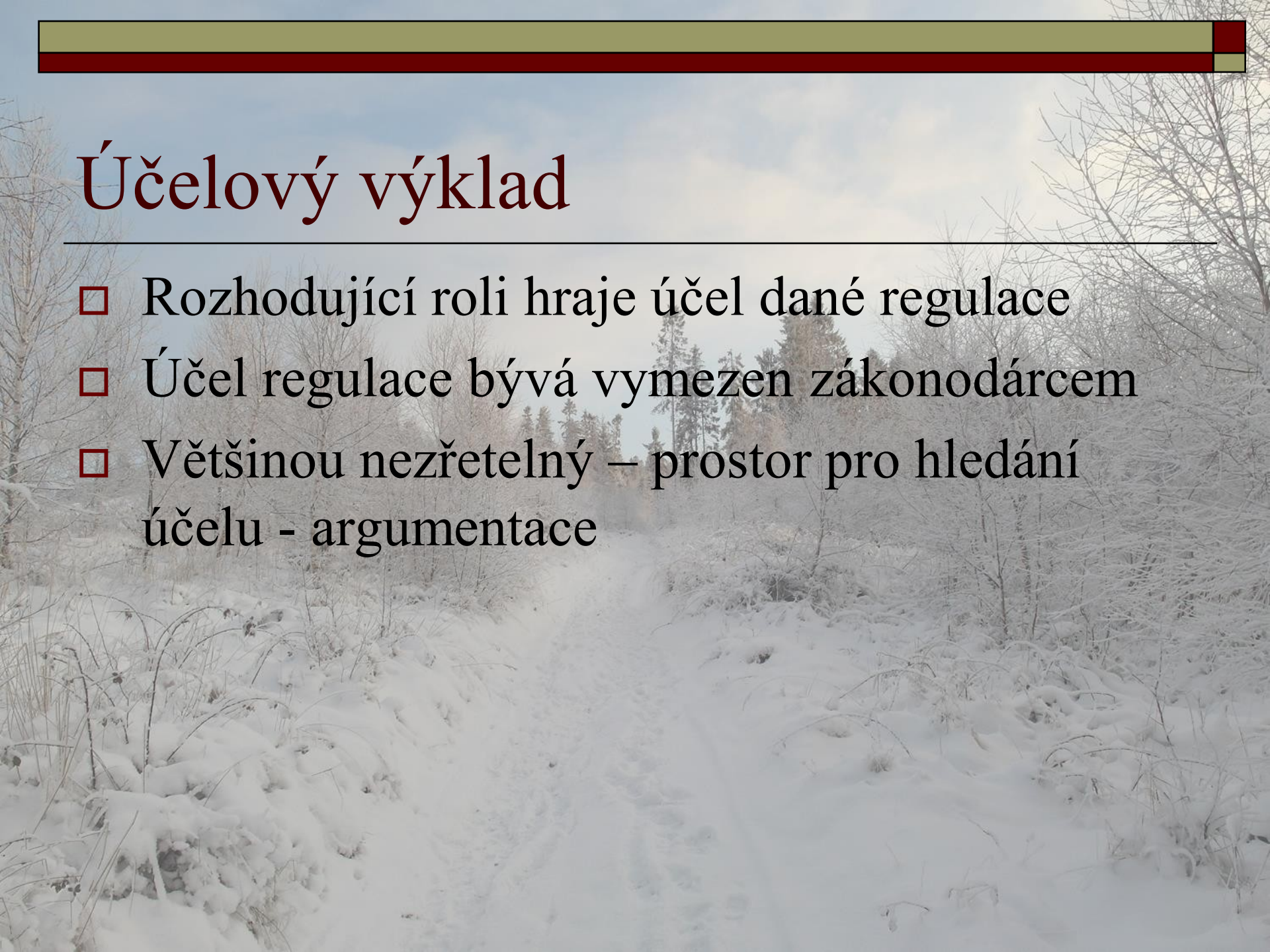
- ❑ Zahrnuje řadu interpretačních nástrojů vycházejících z vlastností daného jazyka
- ❑ Ve své podstatě interpret stojí před volbou různými jazykově opodstatněnými interpretačními hypotézami
- ❑ **Interpretační dilema** spočívá ve volbě mezi významy získanými na základě jazyka právního, právníckého nebo běžného.
- ❑ Související metody výkladu – kontext, evoluce

Systemový výklad

- Potřeba zohlednění normy v širším kontextu
- Právní norma – právní předpis – subodvětví – odvětví práva – systém práva
- Paleta nástrojů např.: určení významu s ohledem na principy berního práva, normy ústavního práva, judikaturu a normy unijního práva

Účelový výklad

- ❑ Rozhodující roli hraje účel dané regulace
 - ❑ Účel regulace bývá vymezen zákonodárcem
 - ❑ Většinou nezřetelný – prostor pro hledání účelu - argumentace
-

4 kánony výkladu berního práva

1. Přednost jazykového výkladu
2. Rozhodování v pochybnostech ve prospěch daňového subjektu
3. Úzká interpretace norem týkajících se daňových osvobození a úlev
4. Zákaz analogie
(M. Zirk-Sadowski – vychází z přechodu modelu práva od represivního k responsivnímu)

Interpretační hypotéza

- ❑ Výsledek interpretace dostatečně podpořený argumenty
- ❑ Jednoznačný text – jedna interpretační hypotéza
- ❑ Při více možných interpretačních hypotézách – přiznání správnosti jedné z nich – interpretační rozhodnutí (akt vůle výběru)
- ❑ Interpretační rozhodnutí předchází právnímu rozhodnutí ve smyslu individuálního právního aktu vydaného na základě rekonstrukce právní normy
- ❑ Síla argumentů

Interpretační domněnka

- ❑ Existuje interpretační dilema
- ❑ Nejsou známy protiargumenty

Příklady interpretačních domněnek:

- ❑ D. mezery v právu
- ❑ D. souladu pn s ústavním pořádkem
- ❑ D. souladu normy nižšího řádu s normou hierarchicky vyšší
- ❑ D. racionálního zákonodárce =
- ❑ Zákonodárce nepřipustí existenci protichůdných norem
- ❑ V předpise nejsou mezery
- ❑ Zákonodárce nestanoví zbytečné normy
- ❑ Zákonodárce směřuje ke společensky akceptovaným cílům, účelům